

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра історії, археології, інформаційної
та архівної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва курсу	АРХІВИ І АРХІВНА СПРАВА У СУЧАСНОМУ СВІТІ
Викладач (-і)	Олена КОЛОМІЄЦЬ, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи
Контактний тел.	+38(095) 377-65-70
Е-mail:	kolomietselena1964@gmail.com
Обсяг та ознаки дисципліни	Вибіркова дисципліна, змістових модулів – 2. Загальна кількість кредитів – 4, годин – 120. Форма контролю: залік. Формат: очний (offline / facetoface) / дистанційний (online). Мова викладання: українська.
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку, розміщеному в інформаційному ресурсі moodle.kntu.kr.ua; у режимі відео конференцій Zoom, через електронну пошту, Viber, Messenger, Telegram за домовленістю.
Пререквізити	Особливі вимоги відсутні.

1. Мета і завдання дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Архіви і архівна справа у сучасному світі» є вивчення теоретичних основ архівознавства як галузі діяльності документно-комунікаційного циклу, а також надання здобувачам знань про функціонування архівів та розвиток архівної справи в сучасному світі.

Предметом вивчення даного курсу є архіви і архівна справа у різних країнах світу.

Завдання вивчення дисципліни:

- формування компетентностей, важливих для особистісного розвитку майбутніх фахівців та забезпечення їхньої конкурентоспроможності на сучасному ринку праці;

- теоретична підготовка здобувачів з питань еволюції знань, змісту та ролі архівознавства, історії архівної науки та архівної справи; розкриття особливостей формування та функціонування архівних систем сучасних держав, теоретичних і практичних засад діяльності сучасних архівістів; створення науково-методичного підґрунтя для ефективного використання документальних ресурсів архівних установ у галузі професійної та/або дослідно-інноваційної діяльності;

- формування необхідних практичних вмінь і навичок майбутнього фахівця, професійної готовності до вирішення конкретних евристичних завдань пошукової діяльності у сфері історії та археології, розробки та реалізації власних науково-дослідницьких проектів.

2. Результати навчання

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основи архівознавства;
- історію розвитку архівної справи;
- організацію архівної справи у зарубіжних країнах;
- наукові засади організації, модернізації та впровадження новітніх технологій в архівній діяльності у сучасному світі;
- зарубіжний комплекс архівної україніки;
- структуру та діяльність Міжнародної ради архівів.

вміти:

- здійснювати пошук інформації в архівних установах;
- порівнювати моделі організації архівної справи у різних країнах світу;
- висвітлювати проблеми повернення зарубіжної україніки ;
- аналізувати діяльність міжнародних організацій з архівної справи;
- користуватися електронними архівами.

набути соціальних навичок (soft skills):

- здійснювати професійну комунікацію, ефективно пояснювати і презентувати матеріал;
- взаємодіяти в соціокультурному середовищі.

3. Політика курсу та академічна доброчесність

Очікується, що здобувачі вищої освіти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлювати наслідки її порушення.

При організації освітнього процесу в Центральноукраїнському національному технічному університеті здобувачі вищої освіти, викладачі та адміністрація діють відповідно до: Положення про організацію освітнього процесу; Положення про організацію вивчення вибіркових навчальних дисциплін та формування індивідуального навчального плану ЗВО; Кодексу академічної доброчесності ЦНТУ.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи вивчення курсу

Тема 1. Вступ до курсу "Архіви і архівна справа у сучасному світі".

Тема 2. Історія архівної справи.

Тема 3. Архівні системи сучасних держав.

Змістовий модуль 2. Моделі організації архівної справи у сучасному світі

Тема 4. Моделі організації архівної справи у країнах Західної Європи.

Тема 5. Архівна справа в країнах Південної Європи.

Тема 6. Архіви країн Східної Європи.

Тема 7. Архіви країн Північної Європи.

Тема 8. Архіви і архівна справа у США.

Тема 9. Наукові та правові засади діяльності архівів США у сфері доступу до забезпечення збереженості архівних документів.

Тема 10. Товариства архівістів США.

Тема 11. Архіви країн Південної Америки, Азії та Африки.

Тема 12. Зарубіжна архівна україніка.

5. Система оцінювання та вимоги

Види контролю: поточний, підсумковий.

Методи контролю: спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне опитування, письмовий контроль.

Рейтинг здобувача із засвоєння дисципліни визначається за 100 бальною шкалою, у тому числі: перший модуль – 50 балів, другий модуль – 50 балів.

Семестровий залік полягає в оцінці рівня засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу на лекційних, практичних, семінарських або лабораторних заняттях і виконання індивідуальних завдань за стобальною та дворівневою («зараховано», «не зараховано») та шкалою ЄКТС результатів навчання.

6. Рекомендовані джерела інформації

Нормативні та офіційні документи

Про Національний архівний фонд та архівні установи: Закон України від 13 грудня 2001 р. [зі змінами] // *Відомості ВР України*. 2002. №11. Ст.81.

Про інформацію: Закон України // *Відомості ВР України*. 1992. № 48. Ст.650.

Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 року № 851-IV // *Вісник Держ. комітету архівів України*. 2003. Вип. 2 (14). С.15-22.

Про електронний цифровий підпис: Закон України від 22 травня 2003 року № 852-IV // *Вісник Держ. комітету архівів України*. 2003. Вип. 2 (14). С.23-32

Базова література

1. Архівістика: термінол. словник / під упоряд. К. Є. Новохатського. К.: КМ Академія, 1998. 487 с.
2. Архівознавство: підруч. для студ. вищ. навч. закладів України / Авт.: С. Калакура, Г. В. Боряк, Л. А. Дубровіна та ін. К., 1998. 312 с.
3. Архівознавство: підруч. для студ. іст. ф-тів вищ. навч. закладів України / за заг. ред. Я. С. Калакури та І. Б. Матяш. 2-ге вид., виправл. і доп. К.: КМ Академія, 2002. 356 с.
4. Левченко Л. Архіви і архівна справа Сполучених Штатів Америки: історія та організація: монографія / Л. Левченко. Миколаїв: Іліон, 2013. 1204 с.
5. Нефедов К. Ю. Архівознавство: навч. посіб. / К. Ю. Нефедов, О. О. Карпенко. Х.: Нац. аерокосм. ун-т «Харк. авіа. ін.-т», 2008. 82 с.

Додаткова література

1. Архів Оперативного штабу Розенберга як джерело з історії використання нацистськими установами документальної спадщини народів окупованих країн Східної Європи / Н. Кашеварова. *Архіви України*. 2009. № 1-2. С. 92-104.
2. Архівна україніка в Канаді: довідник / упоряд.: І. Матяш (керівник), Р. Романовський, М. Ковтун та ін.; Держкомархів України, Український наук.-дослід. ін-т архів. справи та документознавства, Канад. ін-т укр. студій Альберт. ун-ту. К., 2010. 882 с.
3. Архівні установи України: довідник. Т. І. Державні архіви / Держкомархів. / Упор. Андрієвська Л. та ін. К., 2005. 692 с.
4. Бездрабко В. В. Зарубіжний досвід архівації електронних документів: е-пошта та твіти [Текст] / В. В. Бездрабко. *Сумська старовина*, 2018. № ЛІІ. С. 80-89.
5. Бездрабко В. В. Зарубіжний архівний менеджмент в освітній системі: походження, зміст, перспективи. *Архіви України*, 2017. [Електронний ресурс] В. В. Бездрабко. Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/wp-content/uploads/2020/03/17-5.pdf>
6. Бездрабко В. В. Соціальні мережі й архівні практики. *Архіви України*, 2021. Вип. 3. № 328. [Електронний ресурс] / В. В. Бездрабко. Режим доступу: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/120>
7. Бездрабко В. В. Теоретичні засади експертизи цінності документів: традиції і сучасні тренди (із зарубіжного досвіду). *Архіви України*, 2019. Вип. 4. № 321. [Електронний ресурс] / В. В. Бездрабко. Режим доступу: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/63>
8. Берковський В. Г. Центральний державний архів зарубіжної україніки // Енциклопедія історія України: у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін.; інститут історії України НАН України. К.: Наукова думка, 2013. Т. 10: Т – Я. С. 461-784.
9. Боряк Г. В. Виклик часу. Нові стратегічні ініціативи міжнародного архівного співробітництва / Г. В. Боряк. *Архіви України*, 2001. № 6. С. 66-72.
10. Боряк Г. Крадіжки в архівах і національна архівна спадщина: сучасні

загрози та світовий досвід запобігання втратам [Електронний ресурс] / Геннадій Боряк // *Архіви України*. 2006. № 1-6 (259). Режим доступу: <http://www.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU-1-6-2006/20.pdf>.

11. Горішня М. Л. Компаративний аналіз міжнародного досвіду правової регламентації архівної справи в умовах діджиталізації. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету*, 2020. № 46. [Електронний ресурс] / М. Л. Горішня. Режим доступу: <http://vestnik-pravo.mgu.od.ua/archive/juspradenc46/juspradenc46.pdf#page=214>

12. Горішня М. Л. Нормативно-правові основи функціонування архівної служби у країнах Європейського Союзу (Франції, Швейцарії, Бельгії). *Прикарпатський юридичний вісник*, 2020. № 5(34). [Електронний ресурс] / М. Л. Горішня. Режим доступу: <http://pyuv.onua.edu.ua/index.php/pyuv/article/view/636>

13. Експертиза цінності управлінських документів: історія, теорія, методика [Текст]: наук.-метод. посіб. / С. В. Сельченкова, К. Т. Селіверстова; Укрдержархів; УНДІА СД. К.; Рівне, 2011.

14. Кисельова Леся. Визначення європейських стандартів у сфері архівної справи і діловодства / Леся Кисельова. *Державне управління та місцеве самоврядування*, 2012. Вип. 4(15). С. 142-150.

15. Куделко С. М. Архіви США у історичному розвитку та на сучасному етапі [Електронний ресурс] / С.М.Куделко Режим доступу <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Пк/Мои%20документы/30978-Текст%20статті-57731-1-10-20141125.pdf>

16. Левченко Л. Л. Архівні стандарти США: історія, структура, процедури і впровадження [Текст] / Л. Л. Левченко. *Гілея: науковий вісник*. Збірник наукових праць. К.: ВІР УАН, 2012. Вип. 63 (№8). С. 218-224.

17. Литвин С. Х. Документальні джерела у вітчизняних та зарубіжних архівних установах щодо життя і діяльності Симона Петлюри. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв*, 2018. № 3. С. 37-42.

18. Мага І. М. Духовна скарбниця закордонного українства (до 10 річниці Центрального державного архіву зарубіжної україніки). *Архіви України*, 2017. [Електронний ресурс] / І. М. Мага. Режим доступу: https://old.archives.gov.ua/Publicat/AU/AU_3_2017/AU-3-4_2017_61s-70s.pdf

19. Майстренко А., Романовський Р. Оцифрування архівних документів у зарубіжних країнах: інформаційно-аналітичний огляд. *Архіви України*, 2018. [Електронний ресурс] / А. Майстренко, Р. Романовський [file:///C:/Documents%20and%20Settings/Пк/Мои%20документы/53-Текст%20статті-173-1-10-20200922%20\(6\).pdf](file:///C:/Documents%20and%20Settings/Пк/Мои%20документы/53-Текст%20статті-173-1-10-20200922%20(6).pdf)

20. Матеріали XV Міжнародного конгресу архівів «Архіви, пам'ять і знання»: нове гасло «відкритого конгресу» відкритого суспільства. Офіційні документи. *Архіви України*, 2004. №4-6. С. 5-15.

21. Мельник Р. Головна дирекція державних архівів як керівний орган Архівної служби Польщі: внутрішня структура і завдання. *Архіви України*. 2009. № 3-4. С. 227-243.

22. Міжнародна рада архівістів. Статут [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.archives.gov.ua/NB/MRA.pdf.
23. Нефедов К. Ю. Офіційні архіви в Стародавній Греції / К. Ю. Нефедов. *Наукові праці історичного факультету Запорізького національного університету*, 2013. Вип. 36. С. 218-222.
24. Осипчук А. В. Архівна система Румунії: становлення та розвиток. *Архіви України*. 2012. № 1. С. 230-237.
25. Палієнко М. Архівна спадщина української еміграції: основні етапи формування. *Архіви України*, 2011. [Електронний ресурс] / М. Палієнко. Режим доступу: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/59979/2-Paliyenko.pdf?sequence=1>
26. Палієнко М. Образ Українського Вільного Університету крізь призму архівного дискурсу (з нагоди 100-літнього ювілею). *Архіви України*, 2021. Вип.1. № 326. [Електронний ресурс] / М. Палієнко. Режим доступу: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/106>
27. Палієнко М. Особливості розвитку архівної справи в країнах Східної Азії. [Електронний ресурс] / М. Палієнко. Режим доступу: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/9cfb4cb7-c791-42bb-b71c-4194d2e5b891/content>
28. Право на правду: практичний poradnik із доступу до архівів. Львів, 2012. ISBN 978-966-2720-00-6.
29. Приходько Л. Ф. Історіографія проблемних питань поняття «архівний фонд» у зарубіжному архівознавстві другої половини ХХ ст. / Л. Ф. Приходько. *Студії з архівної справи та документознавства*, 2011. Т.19, кн.1. С. 26-42.
30. Приходько Л. Ф. Розвиток архівної справи та архівознавчої думки Франції у ХVІІІ – початку ХІХ ст.. / Л. Ф. Приходько. *Студії з архівної справи та документознавства*. 2012. Т.20. С. 16-35.
31. Приходько Л. Ф. Формування фондового принципу організації архівних документів у зарубіжному архівознавстві другої половини ХІХ ст. – початку ХХ ст. / Л. Ф. Приходько. *Архіви України*. 2013. № 2. С.5-47.
32. Рекомендації Ради Європейського Союзу від 14 липня 2005 р. щодо пріоритності дій, спрямованих на активізацію співпраці в архівній справі в Європі (2005/835/ЕС). *Архіви України*, 2006. №1. С. 243-246.
33. Срібняк М. Електронні архівні ресурси як джерело вивчення процесу репатріації полонених українців після Першої світової війни. *Архіви України*, 2021. Вип. 4. № 329. [Електронний ресурс] / М. Срібняк. Режим доступу: <https://au.archives.gov.ua/index.php/au/article/view/137>
34. Українська архівна енциклопедія / Держ. комітет архівів України, Укр. НДІ архівної справи та документознавства; редкол.: Матяш І. Б. (гол. ред..) та ін.. К., 2008. 880 с.

Інформаційні ресурси

1. Архіви у світі <https://old.archives.gov.ua/archworld.php>
2. Відомі світові архіви – Аналітичний центр
<https://sites.google.com/site/oudiusdid31/home/vidomi-svitovi-arhivi>

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри історії, археології, інформаційної та архівної справи, Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.